

ЗНАМ
И УМЕМ

Милорад Рикало
Јелисавета Делић

КОНТРОЛНЕ ВЕЖБЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК

за други разред основне школе

2

УВОД

Контролне вежбе из српског језика за други разред основне школе намењене су провери знања и вештина у областима језик, читање с разумевањем и писање. Задаци у контролним вежбама усклађени су с наставним планом и програмом. Вежбе омогућују наставницима да провере колико су њихови ученици савладали одређено градиво, ученицима – да провере чиме су више, а чиме мање овладали, а родитељима – да прате напредак свог детета.

Збирка садржи 13 контролних вежби (за групу А и групу Б) са задацима различитих типова.

Првих 8 контролних вежби на књижевноуметничким и некњижевним текстовима проверавају колико је ученик разумео прочитани текст и колико је овладао знањима из области језика. Захтеви и задаци у овом делу збирке усклађени су с годишњим распоредом методских јединица.

У осталим вежбама задаци су повезани темом: девета вежба проверава усвојеност латиничког писма, десета – језик и граматику, једанаеста – препознавање књижевних врста и познавање њихових одлика, дванаеста – све три области (језик, читање и писање), а последња – усвојеност језичких, граматичких и књижевнотеоријских појмова и термина. (Иако су сва испитивања показала да је именовање језичких, граматичких и књижевнотеоријских појмова веома тежак захтев, аутори су сматрали да их наставници и професори разредне наставе могу користити за поступну припрему и увођење ученика у сложеније захтеве који их очекују у наредним годинама, као што општи део програма и предвиђа.)

На крају сваке вежбе дата је табела са описом знања и вештина који се испитују, предложени начин бодовања сваког задатка (начин бодовања није условљен тежином задатка, већ бројем захтева у њему), као и број бодова потребних за одређену оцену.

Који одговор признати као тачан

У инструкцији је јасно наведен захтев (шта се од ученика тражи) и начин на који ученик треба да одговори на тражени захтев. На крају збирке дата су решења с тачним и очекиваним одговорима, као и напомене наставницима у вези са одговорима које треба или не треба сматрати тачним.

Учеников одговор може и да одступи од предвиђеног начина решавања и претпостављеног одговора:

- ученик није одговорио на тражени начин (на пример, тражену реч и реченицу је подвукао, а требало је да их препише, заокружио их је, а требало је да их подвуче и сл.);
- дао је другачији одговор од наведеног, али тачан и смислен;
- учеников одговор није написан потпуном реченицом, већ једном речју или синтагмом, али је тачан и директан одговор на постављено питање.

У свим тим случајевима одговоре треба прихватити као тачне.

При процењивању тачности, наставник стално треба да има на уму то да се **једним захтевом испитује само једна способност**. Не треба процењивати у одговору оно што није битно за предвиђени захтев, односно за знање и вештину која се тим захтевом проверава. На тај начин и наставник, и ученик и родитељ имају могућност да виде у чему је дете добро, а у чему је слабије, како би се тој слабости посветили додатна пажња и рад. На пример, ако се од ученика тражи да пронађе одређену информацију, да уочи неке односе у тексту, да изведе неки закључак и ученик тачно одговори, али у одговору направи језичке и правописне грешке, онда се због непознавања и непоштовања правописних правила не сме умањити вредност његовог одговора.

У састављању вежби аутори су користили текстове различитих аутора и из разних извора, и то у изворном облику, као и у облику прилагођеном и прерађеном за ову намену. Притом су водили рачуна о томе да се не изневери смисао оригиналног текста или дела текста који је унет у вежбу. Искуство бројних наставника, као и резултати националних и интернационалних испитивања постигнућа ученика у различитом узрасту помогли су ауторима у овом раду.*

* Национално тестирање образовних постигнућа ученика трећег разреда основне школе
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд, www.ceo.edu.rs
PIRLS, међународно тестирање – Progress in International Reading Literacy Study, www.pirls.org
PISA, међународно тестирање петнаестогодишњака – Programme for International Student Assessment (OECD), www.pisa.oecd.org
NAEP, National Assessment of Educational Progress, www.nagb.org

Шта проверавамо

ЧИТАЊЕ – РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА

1. Разуме смисао реченице и кратког, једноставног текста.
2. Повезује слику са одговарајућом речју, реченицом или кратким текстом.
3. Одређује наслов за текст.
4. Уочава делове текста: име аутора, наслов, пасус, стих, строфу...
5. Чита једноставне табеле и графиконе; уме да попуни табелу на основу линеарног текста према задатом критеријуму.
6. Препознаје књижевни и некњижевни текст (песму, басну, бајку, причу; кратке фолклорне форме; поруку, обавештење, позивницу...) и њихове одлике.
7. Проналази у тексту тражене информације.
8. Повезује информације из текста; разуме различите односе у тексту (тему, идеју, особине, емоционална стања и поступке ликова; битно : небитно; главно : споредно; узрок : последицу; циљ : средство; стварно : нестварно; одређује временски след догађаја).
9. Изводи закључке у вези са садржином и другим елементима текста (на основу текста и/или свог искуства).
10. Разуме логичку организацију текста (кад су реченице испреметане).
11. Уме да искаже и образложи свој утисак или став о различитим елементима текста (теми, идеји, ликовима), позивајући се на сам текст и своје искуство.
12. Препознаје наслов дела на основу одломка; повезује наслов дела са именом аутора; пореди два књижевна дела по сличности или разлици.
13. Именује језичке, граматичке и књижевнотеоријске појмове и термине.

ЈЕЗИК

1. Уочава речи и реченице као посебне целине.
2. Препознаје врсте речи – именице, глаголе.
3. Препознаје и гради обличке категорије променљивих речи (род, број, глаголско време).
4. Препознаје и гради речи према задатом критеријуму (нове речи, речи које означавају нешто умањено или увећано).
5. Препознаје и саставља реченице различите по комуникативној функцији (обавештајне, упитне и заповедне) и по облику (потврдне, одричне).
6. Познаје основне лексичке односе – синонимију, антонимију.
7. Поседује пасиван и активан речник примерен узрасту (зна значења речи и фразеологизама која се користе у свакодневној комуникацији – у кући, школи и сл., као и оних која се јављају у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.).

ПИСАЊЕ

1. Зна и пише сва слова азбуке и абецеде.
2. Саставља једноставну, потпуну реченицу (логичну, граматички исправну).
3. Саставља једноставан краћи текст.
4. Зна и примењује правописну норму – употребу великог слова у именима, презименима и надимцима људи, именима животиња, у једночланим и двочланим називима географских појмова, на почетку реченице; употребу тачке, знака питања и знака узвика на крају реченице, запете у набрајању.

Овде напиши своје име и презиме:

Збир бодова

Оцена

Пажљиво прочитај текст, а затим одговори на питања.

МАЛИ ЛАВ И МАЛА АНТИЛОПА

У великој савани Африке живела је антилопа са својом антилопицом. На другом крају саване живела је лавица са својим лавићем.

Мајка антилопа увек је опомињала малу антилопу да се не удаљава од ње јер је свет препун опасности. „За нас антилопе најопаснији је лав. Ми смо његова храна.“

„Али мајко“, рекла је мала антилопа, „зар ми нисмо брзе животиње и зар немамо копита и рокове? Каква копита и рокове има лав?!“

Мајка је одговорила да лав нема ни копита, ни рокове, али да је он страшно јак и да има оштре зубе. „Он је краљ животиња, а ми смо мирољубиве, ми никога не нападамо.“

Мала антилопа се замислила. Затим је рекла мајци да би волела да буде лав кад порасте.

„А зашто?“, питала је изненађена мајка.

Мала антилопа је одговорила да би тада била најјача и да би јој се сви склањали с пута.

Сличан разговор водила је лавица са својим лавићем. Он је хтео да зна где његова мајка набавља храну.

„Наша храна су антилопе. Оне су брзе, али ми смо бржи. И јачи смо. Нас се сви плаше. Ми смо краљеви свих животиња – сви беже од нас, сви нам се склањају с пута. Најбоље на свету је бити лав.“

Лавић се замисли. Затим је рекао мајци да би волео да буде антилопа кад порасте.

„Зашто“, питала је изненађена лавица.

„Зато што бих више волео да ме животиње воле него да ме се боје.“

1.

Где су живеле животиње из ове басне?

Бодови

2.

Ако је тврдња, према овом тексту, тачна, упиши у квадратић Т, а ако је нетачна, упиши Н.

Бодови

Мајка је антилопицу упозоравала на опасности.

Лавица је хвалила снагу лавова.

Лавица је рекла да се сви плаше антилопа.

Мајка антилопа је рекла да лав има копита.

3.

Шта смо из приче сазнали о лавовима и антилопама?
Напиши по једну њихову особину.

Бодови

Лавови су _____

Антилопе су _____

4.

Зашто је лавица сматрала да је најбоље на свету бити лав? Подвуци део текста који на то указује.

5.

Ко се теби више допада по ономе што говори – лавић или антилопа? Објасни зашто.

6.

По чему закључујеш да је овај текст басна?

7.

Повежи животиње с њиховим особинама у баснама, као што је започето.
Једна реч у левој колони је вишак.

антилопа	вредна
сова	брза
пчела	лукава
корњача	мудра
лисица	

8.

Заокружи слово испред пословице.

- а) Лавица окоти једно, али вредно.
 б) Космато је, звијер није, завијева, вук није, а све лаје, пас није (*акчук*).
 в) Миш уз пушку, миш низ пушку.
 г) Био једном један лав...
 Какав лав?
 Страшан лав...

Шта смо проверавали	Бодовање
1. Проналази експлицитну информацију у тексту – одређује место радње.	Тачан одговор – 2 бода
2. Проналази експлицитну информацију у тексту – одређује шта је тачно, а шта нетачно, према тексту.	4 тачна одговора – 2 бода 3 тачна одговора – 1 бод 2, 1 тачан одговор – 0 бодова
3. Проналази експлицитну информацију у причи у вези са особинама животиња.	2 тачна одговора – 2 бода 1 тачан одговор – 1 бод
4. Проналази експлицитну информацију у тексту у вези с ликом – проналази део текста који потврђује ту информацију.	Тачан одговор – 2 бода
5. Исказује и образлаже свој став у вези с ликовима из приче.	Потпун одговор – 2 бода Ако је написано само <i>лав</i> или <i>антилопа</i> , без објашњења – 0 бодова
6. Зна особине басне (одлике ликова и поука).	Потпун одговор – 2 бода Делимичан одговор – 1 бод
7. Зна особине ликова у баснама.	3 тачна одговора – 2 бода 2 тачна одговора – 1 бод 1 тачан одговор – 0 бодова
8. Препознаје пословицу.	Тачан одговор – 2 бода Тачан и нетачан одговор – 0 бодова
Укупно – 16 бодова; 8, 9 бодова – оцена 2; 10, 11 бодова – оцена 3; 12, 13, 14 – оцена 4; 15, 16 – оцена 5	

Овде напиши своје име и презиме:

Збир бодова

Оцена

Пажљиво прочитај текст, а затим одговори на питања.

ЛИСИЦА, ПЕТАО, КОКОШКЕ И ПСИ

Лисица угледа петла с кокошкама. Како је била гладна, пође према њима. Петао и кокошке се уплаше, па поскачу на гране дрвећа. Пошто није могла да их дохвати, лисица се ожалости.

– Хајде да окушам срећу – помисли она. – Толико пута ми је помогло лукавство.

Тада се учтиво и пријатељски поклони петлу и свим кокошкама. Умилним гласом и весела лица поче да им говори: – Како то, пријатељи, да се ви плашите мене? Та зар нисте чули шта је решено јуче на сабору свих животиња?

– Шта је решено? – упита петао.

– Међу свим животињама закључен је општи мир! Одсада ће вуци да пасу с јагањцима, јастребови ће да се друже с голубовима, а лисице с кокошкама и нико не треба никога да се боји! Сиђите, дакле, да сви заједно прославимо овај радосни празник.

Правећи се да види псе и да је радостан, петао узвикну: – Ево и наших паса – и они нам носе вест о миру!

– Пси! – узвикну лисица и одмах поче да бежи.

– Стани! Шта ти је? Куда ћеш? Хеј, па склопљен је мир! – викао је за њом петао.

– Ех, зар пси маре за мир?! – рече лисица док је трчала брзо колико год је ноге носе.

1.

Где су се налазили петао и кокошке док су разговарали с лисицом?

Бодови

2.

Ако је тврдња, према овом тексту, тачна, упиши у квадратић Т, а ако је нетачна, упиши Н.

Лисица је хтела да ухвати петла.

Петао је видео псе.

Склопљен је мир међу животињама.

Пси су донели вест о миру.

Бодови

3.

Шта смо из приче сазнали о лисици и петлу? Напиши по једну њихову особину.

Бодови

Лисица је _____.

Петао је _____.

4.

Лисица из ове приче боји се паса. Подвуци у тексту реченицу која на то указује.

5.

Шта мислиш, ко је мудрији – петао или лисица? Објасни зашто тако мислиш.

6.

По чему закључујеш да је овај текст басна?

7.

Повежи животиње с њиховим особинама у баснама, као што је започето.
Једна реч у левој колони је вишак.

бик	спор
вук	снажан
пуж	брз
зец	вредан
мрав	

8.

Заокружи слово испред пословице.

- Војвода воду пије, над њиме се барјак вије (*оаџеџ*).
- Еци, пеци, пец, ја сам мали зец.
- Разболе се лисица,
суши се кџ грана...
- Пас који много лаје не уједа.

Шта смо проверавали	Бодовање
1. Проналази експлицитну информацију у тексту – одређује место радње.	Тачан одговор – 2 бода
2. Проналази експлицитну информацију у тексту – одређује шта је тачно, а шта нетачно, према тексту.	4 тачна одговора – 2 бода 3 тачна одговора – 1 бод 2, 1 тачан одговор – 0 бодова
3. Проналази експлицитну информацију у причи у вези са особинама животиња.	2 тачна одговора – 2 бода 1 тачан одговор – 1 бод
4. Проналази експлицитну информацију у тексту у вези с ликом – проналази део текста који потврђује ту информацију.	Тачан одговор – 2 бода
5. Исказује и образлаже свој став у вези с ликовима из приче.	Потпун одговор – 2 бода Ако је написано само <i>џеџао</i> или <i>лисица</i> , без објашњења – 0 бодова
6. Зна особине басне (одлике ликова и поука).	Потпун одговор – 2 бода Делимичан одговор – 1 бод
7. Зна особине ликова у баснама.	3 тачна одговора – 2 бода 2 тачна одговора – 1 бод 1 тачан одговор – 0 бодова
8. Препознаје пословицу.	Тачан одговор – 2 бода Тачан и нетачан одговор – 0 бодова
Укупно – 16 бодова; 8, 9 бодова – оцена 2; 10, 11 бодова – оцена 3; 12, 13, 14 – оцена 4; 15, 16 – оцена 5	